

Beérkezett: 2026. 04. 15. Elfogadva: 2026. 07. 16. Megjelent: 2026. 08. 31.

DOI: 10.21030/anyp.2026.3.1

Balogh-Molnár Andrea – Gonda Zsuzsa – Deme Andrea – Murányi Sarolta

Egyetemisták tudományos szövegek olvasására vonatkozó szokásai és stratégiái

Az olvasás és a tanulás nemcsak a köznevelésben, hanem a felsőoktatásban is szoros kapcsolatban áll egymással, hiszen az egyetemi hallgatók a tanulási folyamat során az információk egy részét szakirodalmi szövegek feldolgozásával szerezhetik meg. Az egyetemi tanulmányok sikeressége nagymértékben függ a tudományos szövegek olvasásával kapcsolatos szokásoktól, a szövegek feldolgozásakor használt olvasási stratégiák tudatos és reflektív alkalmazásától. A tanulmány célja az egyetemi hallgatók tudományos szövegek olvasására jellemző szokásainak és olvasási stratégiáinak a feltárása, különös tekintettel a magyar szakos és a nem magyar szakos hallgatók közötti különbségekre. A vizsgálat egy online kérdőíves felmérés keretében zajlott, amely a Nyelvhasználat felsőfokon ernyőprojekt által fejlesztett online kompetenciamérő eszköz része. A kutatás azt vizsgálta, hogy milyen gyakran olvasnak a hallgatók tudományos szövegeket, milyen tudományos szövegműfajokat ismernek, jellemzően milyen felületen olvasnak, és milyen stratégiákat (átfogó, problémamegoldó, támogató és digitális) alkalmaznak a tudományos szövegek olvasásakor. A vizsgálatban összesen 247 fő egyetemi hallgató vett részt. Az eredmények rámutatnak arra, hogy az egyetemi hallgatók rendszeresen olvasnak tudományos szövegeket, de nem minden műfajt egyformán ismernek. Az adatok alapján az is kijelenthető, hogy a hallgatók főként a digitális felületen megjelenő szövegeket részesítik előnyben. A magyar és a nem magyar szakos hallgatók között leginkább az olvasási stratégiák alkalmazásában tapasztalhatók különbségek: a magyar szakos hallgatók több területen tudatosabb és gyakoribb stratégiahasználatot mutatnak. A mérés eredményei nemcsak részletesebb képet alkotnak a tanulmányaik elején járó egyetemista hallgatók tudományos szövegek olvasására vonatkozó jellemzőiről, hanem azt is alátámasztják, hogy a felsőoktatásban is kiemelt jelentősége lehet a szövegértési, illetve célzottan a szakszövegértési kompetencia fejlesztésének, amely gyakran elhanyagolt terület a felsőoktatási oktatási-nevelési gyakorlatban.

Bevezetés

Az olvasás és a tanulás nemcsak a köznevelésben, hanem a felsőoktatásban is szoros kapcsolatban áll egymással, hiszen az egyetemi hallgatók a tanulási folyamat során az információk egy részét szakirodalmi szövegek feldolgozásával szerezhetik meg (Hermida 2009; Bharuthram–Clarence 2015). Egyes felmérések szerint a hallgatók többsége egyetemi tanulmányai kezdetén túlterheltnak és bizonytalannak érzi magát az egyetemi olvasási követelmények miatt (Bergman 2024). Az egyetemi tanulmányok sikeressége azonban nagymértékben függ a szövegek feldolgozásakor használt olvasási stratégiák tudatos és reflektív alkalmazásától. A különböző olvasási stratégiák tanítása, tudatosítása és gyakorlása hozzájárulhat a mélyebb szövegértéshez és ezáltal a sikeres egyetemi tanulmányokhoz, ezért mindenképpen szükség van arra, hogy a felsőoktatásban is nagyobb hangsúly kerüljön az olvasási stratégiák explicit tanítására és tanulására, különösen a szakterületi szövegek értelmezésében (Hódi–Tóth 2019; Habók et al. 2023). A digitális környezet térnyerése tovább növeli a tudományos szövegek feldolgozásával kapcsolatos kihívásokat, hiszen a szakirodalom olvasásakor egyre inkább az internetes forrásokat veszik igénybe a hallgatók (Németh 2013).

A felsőoktatásba belépő hallgatók tanulmányi sikerességét ma már az is meghatározza, hogy mennyire tudják hatékonyan feldolgozni az online elérhető információkat.

A felvázolt problématerületek feltárására egy komplex mérőeszköz készült, amely a tanulmányaik elején lévő hallgatók tudományos szövegek olvasásával és írásával kapcsolatos szokásait és kompetenciáit méri. A jelen tanulmány a mérőeszköz első moduljának az eredményeit mutatja be, amely egy kérdőíves mérés keretében tárta fel az egyetemista hallgatók tudományos szövegek olvasásával kapcsolatos szokásait és olvasási stratégiáit. A helyzetkép megismerésén túl a kutatás célja az is, hogy kijelöljük azokat a területeket, amelyek fejlesztésével a tudományos szövegek feldolgozása hatékonyabbá, az egyetemisták tanulmányi előmenetele sikeresebbé válhat.

Elméleti háttér

Az egyetemisták olvasási szokásai

Az egyetemisták olvasási szokásait, olvasási stratégiáit és szövegértését mérő hazai vizsgálatok eredményei alapján kijelenthető, hogy a hallgatók többsége rendszeresen olvas, de az olvasott szövegműfajok sokszínűsége, az olvasás célja és a szövegértés szintje jelentős eltéréseket mutat (Nagy 1998; Kolbach 2018; Hódi–Tóth 2019). Szegedi egyetemistákkal végzett vizsgálatok bizonyítják, hogy a hallgatók szívesen keresnek az érdeklődési körüknek megfelelő cikkeket, könyveket, és olvasási élményeiket, tapasztalataikat társaikkal is megosztják. Ez egyben azt is jelenti, hogy az olvasásnak közösségi dimenziója van, amely segítheti az olvasási motiváció fenntartását (Hódi–Tóth 2019). Debreceni egyetemisták körében végzett felmérés szerint a szakirodalmi szövegek olvasása gyakran kampányszerű, leginkább a vizsgaidőszakban olvasnak csak ilyen típusú szövegeket a hallgatók, ezért a rendelkezésre álló rövid idő nem teszi lehetővé a mélyebb megértést és a kötelező irodalmak mellett további olvasmányok feldolgozását (Kóródi–Herczegh 2006). Pécsi egyetemisták olvasási szokásainak a vizsgálata bizonyítja, hogy szakonként jelentős eltérés figyelhető meg az olvasási szokásokban: míg a bölcsészhallgatók rendszeresen, addig a közgazdászhallgatóknak majdnem a fele szinte egyáltalán nem olvas szakirodalmat (Kolbach 2018).

A nemzetközi vizsgálatok azonban más típusú problémákat is megfogalmaznak az egyetemisták olvasási szokásaival kapcsolatban. Egy dél-afrikai kutatás szerint a szabadidős olvasás a hallgatók esetében háttérbe szorul, ami Magyarországon az egyetemisták körében nem jellemző (Nagy 1998; Hódi–Tóth 2019). A dél-afrikai hallgatók esetében a tanulmányi célú olvasás kerül előtérbe a szórakozási célú olvasással szemben. Ennek ellenére a tudományos szövegek olvasási folyamata mégsem elég hatékony, a hallgatók szövegfeldolgozását negatívan befolyásolja az adott tudományos téma iránti érdeklődés hiánya, a szakszókincs nem megfelelő ismerete és a határidőre történő olvasás. A vizsgálat azt is kimutatta, hogy a hallgatók tudományos szövegekhez való viszonyát és kritikai írástudását befolyásolja a családi és az iskolai háttér is (Bharuthram–Clarence 2015). Dél-Afrikában, valamint az Egyesült Államokban és az Egyesült Királyságban is vesznek fel olyan hallgatókat, akik alacsonyabb társadalmi-gazdasági háttérből érkeznek, illetve különböző nemzetiségűek, és mindannyian eltérő nyelvhasználati mintákat (Gee 1998, idézi Bharuthram–Clarence 2015) hoznak magukkal. Az otthoni nyelvhasználati mintákban szerzett korábbi olvasási és egyéb írásbeliségre vonatkozó tapasztalataik általában különböznek attól, amit a másodlagos nyelvhasználati minták képviselnek, ezekbe az egyetemen kell őket bevezetni. Amikor ez a helyzet áll fenn, azok a hallgatók, akiknél nagy a különbség az egyik nyelvhasználati, olvasási minta és egy másik, új és összetettebb minta között, nehézségekkel küzdhetnek, és el is kedvetlenedhetnek (Bharuthram–Clarence 2015: 46). Egy svéd esettanulmány szerint az elsőéves hallgatók az egyik legfőbb nehézségnek a szakirodalmi szövegek mennyiségét és értelmezését tekintik, mert úgy érzik, nem rendelkeznek az értelemzést segítő olvasási stratégiákkal (Bergman 2024). A szakirodalmi szövegek olvasásával kapcsolatos nehézségek miatt a hallgatók unalmasnak, nehéznek vagy zavarosnak

találják a tudományos szövegeket, ez csökkenti az olvasási motivációt (Rhead 2019; Bergman 2024). Emiatt gyakran az oktatók is csalódtak, mert azt látják, hogy a hallgatók nem olvasnak elég szakirodalmat, vagy nem elég kritikusan dolgozzák fel a feladott szövegeket (Rhead 2019).

Bár a hazai és a nemzetközi vizsgálatok egyetemisták olvasási szokásaival kapcsolatos eredményei részben eltérnek, abban azonban megegyeznek, hogy a tudományos szövegek értelmezése nem pusztán általános szövegértési készségeket igényel. A tudományos szövegek olvasásához szakterület-specifikus tudásra és gondolkodásmódra van szükség, amelynek kialakulását nagyban segíti a különböző olvasási stratégiák elsajátítása. Egyes eredmények szerint az egyetemi tanulmányok sikeressége nagymértékben függ az olvasási stratégiák tudatos és reflektív alkalmazásától (Hódi–Tóth 2019; Habók et al. 2023). Ezzel összefüggésben egyes szerzők azt az álláspontot képviselik, hogy a tudományos szakterületi szövegek feldolgozását, az olvasási stratégiák fejlesztését integrálni kell az egyetemi oktatásba (Bharuthram–Clarence 2015; Bharuthram 2017; Pereszlényi 2023).

Olvasási stratégiák

Az olvasási stratégia olyan szándékosan alkalmazott kognitív folyamat, amely az olvasás céljának az elérését szolgálja (Steklács 2013). A szakirodalom három fő stratégiatípust különböztet meg (Tary–Molnár 2022): (1) átfogó stratégiák, (2) problémamegoldó stratégiák, (3) támogató stratégiák.

Az olvasási stratégiák alkalmazásának legfőbb célja a szövegértés támogatása. Az olvasási stratégiák alkalmazása kiemelt jelentőségű a tanulási célú olvasás esetében, főleg akkor, amikor az olvasó akadályba ütközik. A stratégiák ismerete és rugalmas alkalmazása kulcsfontosságú a sikeres szövegfeldolgozáshoz, az olvasónak képesnek kell lennie az olvasás céljának megfelelő stratégia kiválasztására és alkalmazására (Hódi–Tóth 2019).

Az átfogó olvasási stratégiák az olvasási folyamat előkészítését, a szöveg egészének az átlátását segítik. Jellemzően megelőzik az olvasást, de alkalmazhatók az olvasási folyamat közben is (Tary et al. 2022). Fő funkciójuk a tervezés és az irányítás. Az olvasó az átfogó stratégiák alkalmazásával térképezi fel a szöveg szerkezetét, és határozza meg a fő üzenetet. Jellemzően olyan műveletek tartoznak ide, mint a szöveg előzetes átfutása például a terjedelem felmérése céljából, az olvasási cél meghatározása és követése, a szöveg legfontosabb információinak az azonosítása és kritikai értékelése (Tary–Molnár 2022). Összeségében az átfogó stratégiák alkalmazása magas szintű metakognitív működést mutat, hiszen az olvasó ezeknek a stratégiáknak a segítségével tudatosan irányítja a teljes feldolgozási folyamatot (Csíkos 2007; Tary–Molnár 2022).

A problémamegoldó olvasási stratégiák alkalmazásának az a célja, hogy az olvasás közben megjelenő akadályokat, kihívásokat kezelje. Az olvasó jellemzően olvasás közben használja ezeket akkor, amikor elakad vagy bizonytalanná válik a szöveg feldolgozásában (Tary et al. 2022). Funkciója elsősorban a megértési problémák felismerése és megoldása, a szövegben való tájékozódás fenntartása és a megértés folyamatos monitorozása. A problémamegoldó stratégiák alkalmazásakor az olvasó például visszatér a szöveg egy korábbi részéhez, és újraolvas meghatározott szakaszokat, módosít az olvasás tempóján, szünetet tart, és elgondolkodik az olvasottakon, vagy megpróbálja kikövetkeztetni az ismeretlen szavak jelentését (Tary–Molnár 2022). Ennek a stratégiának az alkalmazása is magas szintű metakognitív tudatosságot jelez, hiszen az olvasó érzékeli az elakadást, és aktívan beavatkozik az értelmezési folyamatba.

A támogató olvasási stratégiák jellemzően nem az olvasó mentális, külső eszközök nélküli szövegfeldolgozását helyezik előtérbe, hanem a szövegek feldolgozását valamilyen külső eszközzel vagy az olvasáson kívüli tevékenységgel segítik. Az olvasók jellemzően olvasás közben és olvasás után alkalmazzák ezeket a stratégiákat (Tary et al. 2022). Az alkalmazás célja lehet a megértés segítése, az információk rögzítése

és megerősítése, illetve a tanulás támogatása. A stratégia alkalmazására jellemző műveletek a jegyzetelés, a kiemelés és az aláhúzás, a szótárhasználat, a hangos olvasás vagy az olvasottak megbeszélése másokkal. Mindezek alapján ezek a műveletek inkább alacsonyabb szintű feldolgozásra utalhatnak (Tary–Molnár 2022).

A felsorolt stratégiák vizsgálata a kutatásban kiegészült egy negyedik csoporttal, amely a digitális szövegek feldolgozását segítő stratégiákat összegzi. Erre azért volt szükség, mert a szakirodalmi szövegeket jellemzően online felületeken éri el a hallgatók (Németh 2013), a digitális szövegek feldolgozása pedig újfajta készségeket és stratégiákat igényel (Kóródi–Herczegh 2006; Gonda 2015). A digitális olvasási stratégiák az online környezetben való tájékozódást és az információkeresést támogatják. Fő funkciójuk a gyors információkeresés, a szövegek közötti közlekedés (hypertext), a vizuális és a multimédiás elemek értelmezése, több forrás összehasonlítása (Gonda 2015; Habók et al. 2023). Jellemzően olyan műveletek tartoznak ide, mint a keresőmotorok alkalmazása, az adatbázisokban való keresés, saját olvasási útvonal kialakítása, képek és videók feldolgozása. A stratégia alkalmazása magas szintű metakogníciót igényel, hiszen különböző típusú műveletek elvégzésére és különböző típusú információk komplex feldolgozására van szükség, amely műveleteket jellemzően önszabályozó olvasási folyamatban hajtja végre az olvasó (Gonda 2015).

A jelen kutatás célja és kérdései

A tanulmányban ismertetett kutatás a *Nyelvhasználat felsőfokon* ernyőprojekt keretében zajlott, amelynek célja az egyetemi oktatás és tanulás támogatása a szakmai kommunikáció fejlesztésével. A projekt középpontjában az oktatók és a hallgatók szakmai nyelvi készségeinek és képességeinek a fejlesztése áll: tudományos szövegek olvasása és alkotása magyar és angol nyelven, írásban és szóban egyaránt. Jelen tanulmány a felsőoktatási tanulmányaik elején lévő egyetemista hallgatók komplex nyelvhasználati kompetenciamérésének egy részét mutatja be. A vizsgálat célja az egyetemista hallgatók tudományosság-olvasási szokásainak a feltérképezése, különös tekintettel az olvasás gyakoriságára, az olvasott szövegműfajokra, az olvasás felületére és az olvasási stratégiák alkalmazásának a gyakoriságára.

A tanulmányban bemutatott kutatás az alábbi kérdésekre keresi a választ:

- (1) Milyen gyakran, milyen felületen és milyen típusú tudományos szövegműfajokat olvasnak az egyetemisták? Kimutatható-e különbség ebben a magyar szakos és nem magyar szakos hallgatók olvasási szokásai között?
- (2) Milyen gyakran alkalmazzák a hallgatók az egyes olvasási stratégiákat? Van-e különbség az egyes olvasási stratégiák használatának gyakoriságában a magyar szakos és a nem magyar szakos hallgatói csoport között?

A kutatás módszere és résztvevői

A kutatás eszköze

A vizsgálat a *Nyelvhasználat felsőfokon* ernyőprojekt által kidolgozott online kompetenciamérő felületen zajlott. A mérőeszköz öt modulból épül fel, amelyek egymásra épülnek, így átfogó képet tudnak adni az egyetemista hallgatók tudományos szövegekkel kapcsolatos szövegértési és szövegalkotási képességéről (Gonda et al. 2025; Murányi et al. 2025). Az első modul a hallgatók tudományos szövegek olvasásával és alkotásával kapcsolatos szokásait, stratégiáit és véleményét vizsgálja kérdőíves formában. A második modul a hallgatók helyesírását, a harmadik modul a hallgatók szövegértési és szövegalkotási teljesítményét, a negyedik pedig a digitális szövegek feldolgozásának az eredményességét méri fel tesztek segítségével. Az ötödik modul a mintában szereplő adatközlők releváns adatait gyűjti össze szintén kérdőívvel (Murányi et al. 2025). A mérőeszköz megbízhatóságának vizsgálata alapján a teljes mérőeszköz belső konzisztenciája

megfelelőnek tekinthető. A szövegértési és a szövegalkotási feladatokat magában foglaló mérés Cronbach-alfa mutatója 0,7 volt, amely a szakirodalomban általánosan elfogadott küszöbértéknek felel meg, így a mérőeszköz alkalmasnak bizonyult a vizsgált kompetenciák mérésére. A jelen tanulmány az első modul eredményeit mutatja be, azon belül is a hallgatók olvasással kapcsolatos kérdésekre adott válaszainak az elemzését.

Az első modul kérdőíve az olvasással kapcsolatban az alábbi témákat tartalmazta: (1) a tudományos szövegek olvasásának gyakorisága általánosságban, (2) az olvasás jellemző felülete (illetve ezek használati gyakorisága), (3) a tudományos szövegműfajok ismerete, (4) a különböző olvasási stratégiák alkalmazásának gyakorisága, valamint (5) a szövegértés során fellépő kihívások. A tanulmány az első négy témakör adatait elemzi. A tudományos szövegek olvasásának gyakoriságát Likert-skálán mértük, ahol a hallgatók megjelölhették, hogy milyen gyakran olvasnak tudományos szövegeket. A jellemző olvasási felületet és ennek gyakoriságát többválasztásos kérdésben jelölhették meg a hallgatók, három lehetőség közül választhattak: inkább papíron, inkább digitálisan vagy ugyanolyan gyakran olvasnak mindkét felületen. A tudományos szövegműfajok ismeretét szintén egy többválasztásos kérdés mérte, amelyben a hallgatók megadták, hogy olvastak-e már az adott szövegműfajba tartozó szöveget. A szövegműfajok listáját az oktatói tapasztalat és az egyetemisták szövegalkotási képességeit vizsgáló alprojekt szakirodalmi kutatásai alapján határoztuk meg (Farkas et al. 2026). Az olvasási stratégiák alkalmazásának a gyakoriságát szintén Likert-skálás kérdés mérte. A hallgatók az olvasási stratégiákra vonatkozó állításokat kaptak, és azt kellett jelölniük, hogy mennyire jellemző az olvasási folyamatukban az adott stratégia alkalmazása. Ez a kérdésblokk összesen 18 állítást tartalmazott, és két nagyobb egységből épült fel: 15 állítás megfelelt a MARSII-R kérdőív magyar nyelvű adaptációjának (Tary–Molnár 2022), három pedig a digitális szövegek olvasási stratégiáinak az alkalmazásával kapcsolatos állításokat tartalmazott. A jelen tanulmány célja, hogy átfogó képet adjon a korábban bemutatott stratégiacsoportokról, az egyes stratégiatípusokon belüli műveleteket külön nem értékeli. Az adatok elemzése a SPSS 29. szoftverrel történt.

Résztevők és adatfelvétel

Az adatfelvétel online kérdőíves módszerrel zajlott, az adatok felvételére 2024. november és december hónapokban került sor. Minden résztvevő az ELTE Bölcsészettudományi Karán tanult a megadott időszakban. A vizsgálatban a minden bölcsészhallgató számára kötelező első féléves tárgy, a *Kultúra, kommunikáció, retorika* kurzus hallgatói vettek részt. A teljes mintát ennek megfelelően az összes olyan hallgató alkotta, akik a 2024/2025-ös tanév őszi félévében felvették a kurzust, ez 263 főt jelent. A vizsgálatban való részvételhez összesen 247 nappali tagozatos egyetemi hallgató járult hozzá (57 férfi, 183 nő, 7 egyéb válasz). A kutatásban összesen 104 fő olyan hallgató vett részt, akik valamilyen módon kapcsolódnak a magyar szakhoz (magyar BA, magyar minor, magyartanári szak), és 143 fő egyéb bölcsész szakos hallgató. A továbbiakban ezt a két csoportot *magyar szakos* és *nem magyar szakos hallgatóknak* nevezzük (a résztvevők további demográfiai változóit nem elemzi a kutatás).

Eredmények

Tudományos szövegek olvasási gyakorisága

A vizsgálat kérdőívében a tudományos szövegek olvasási gyakoriságáról a részt vevő hallgatók a *Jelölje 1-től 5-ig tartó skálán, hogy milyen gyakran olvas/olvasott tudományos jellegű szövegeket!* kérdésre válaszolva nyilatkoztak. A Likert-skálán az 1-es jelölte azt a lehetőséget, hogy a hallgató soha nem szokott tudományos szöveget olvasni, az 5-ös pedig azt, ha rendszeresen találkozik ezzel a szövegtípussal. Az 1. táblázat mutatja a beérkezett válaszok átlagát.

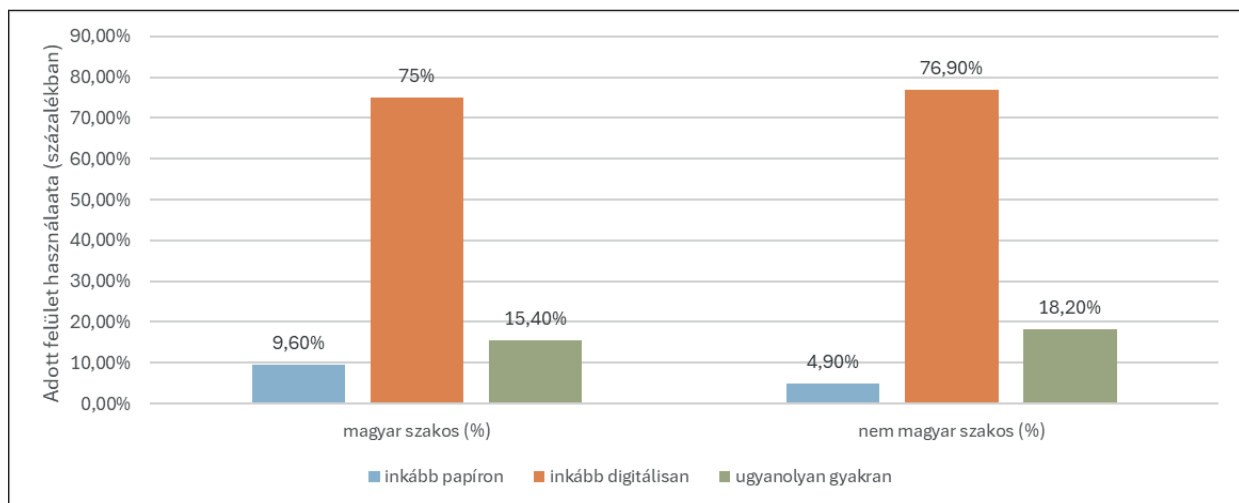
1. táblázat
A tudományos szövegek olvasásának gyakorisága

A résztvevők tanulmányai	A résztvevők létszáma (fő)	A szövegolvasás gyakoriságának átlaga (1 = soha; 5 = rendszeresen)
Magyar szakos	104	3,38
Nem magyar szakos	143	3,05

A 104 fő magyar szakos hallgató esetében a szövegolvasás átlagos gyakorisága 3,38, a 143 fő nem magyar szakos hallgató esetében pedig 3,05. Bár a Likert-skála összesített eredményei alapján a vizsgálatban részt vevő egyetemistákról elmondható, hogy önbevallás alapján átlagos gyakorisággal olvasnak szakszövegeket (tehát a kapott értékek 3 körüliek), a független mintás *t*-próba eredménye szerint a magyar szakos hallgatók gyakrabban olvasnak tudományos jellegű szövegeket, mint nem magyar szakos társaik ($t(245) = -2,865$; $p = 0,002$).

Olvasási felületek

Az olvasási felületekre vonatkozóan arra a kérdésre kellett válaszolniuk a kutatás résztvevőinek, hogy *Melyik felületen olvas gyakrabban tudományos jellegű szövegeket?* Három lehetőségből választhattak a hallgatók: inkább a papíron, inkább a digitálisan elérhető változatot használják, vagy ugyanolyan gyakran olvasnak a két felületen. Az 1. ábrán látható eredmények hasonló prioritást mutatnak a magyar és a nem magyar szakos hallgatók esetében is: a legnépszerűbb a digitális felület (75% és 76,9%), ezt követik azok az esetek, ahol a hallgatók számára nincs jelentősége a felületnek (15,4% és 18,2%), a legkevesebben pedig a papíralapú felületet választották mindkét kitöltői csoportban (9,6% és 4,9%).

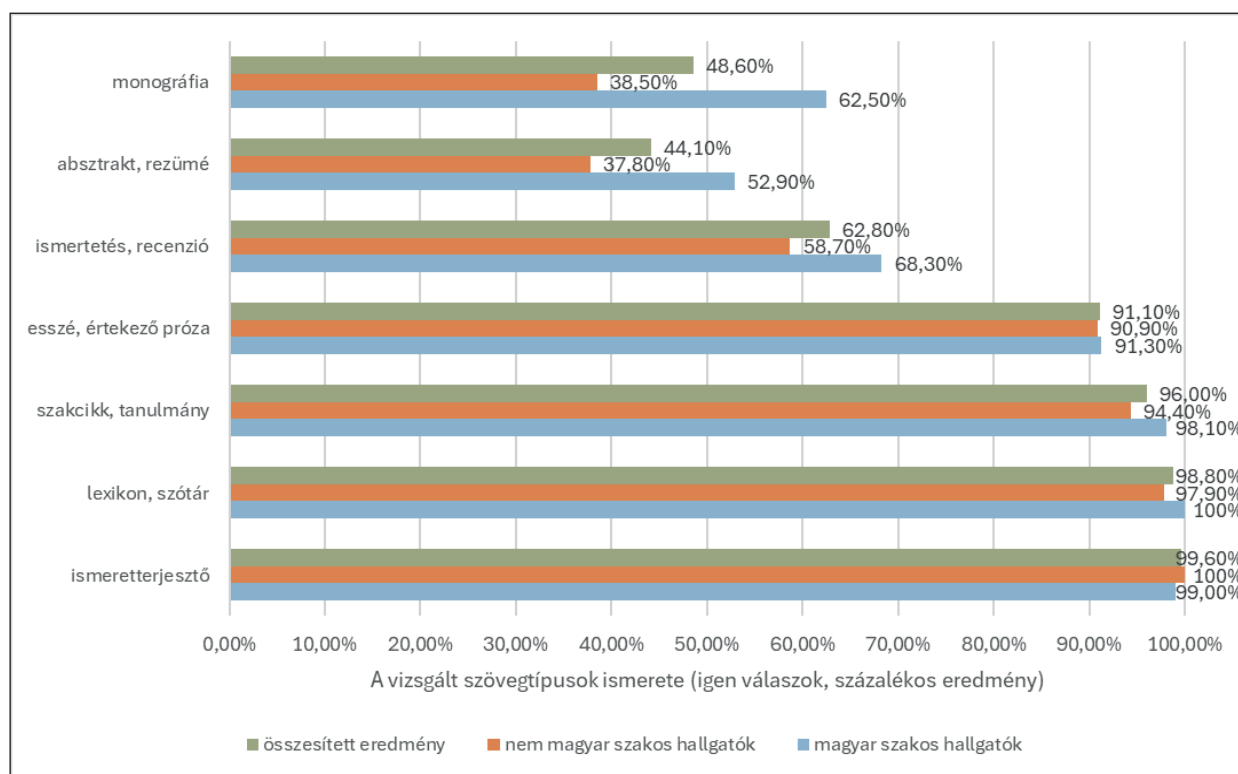
1. ábra
A tudományos szövegek olvasási felületei

Ahogy az eredményekből látszik, a nem magyar szakos hallgatók esetében az *inkább digitális* (76,9%) és az *ugyanolyan gyakran* (18,2%) válaszok gyakoribbak voltak, mint a magyar szakos hallgatók körében, az utóbbi esetben az összehasonlításban az inkább papíralapon olvasók voltak többen (9,6%). Ezek az eloszlásbeli eltérések azonban nem befolyásolják a végeredményt: a keresztábra-elemzéshez kapcsolódó Pearson-féle khi-négyzet-próba nem jelzett szignifikáns különbséget a két csoport között az olvasási felületek használatában ($\chi^2(2, N = 247) = 2,256$; $p = 0,324$). Az eredmény megerősíti a szakirodalomban is jelzett tendenciát, miszerint

a hallgatók egyre inkább a digitális szövegek felé fordulnak a szakmai tartalmak tekintetében is (Németh 2013; Hódi–Tóth 2019). Fontos kérdés lehet ehhez kapcsolódva, hogy azok a szövegek, amelyeket az oktatás során a hallgatóknak meg kell ismerniük, milyen formában érhetők el, az oktatók irányából van-e bármilyen törekvés a digitális vagy a nyomtatott formában kiadott szövegek előnyben részesítésére.

A tudományos szövegek ismerete műfajok szerint

A tudományos szövegek ismeretét vizsgáló kérdésnél a résztvevőknek ki kellett választaniuk, hogy a táblázatban megjelölt hét szövegműfaj (1. monográfia; 2. absztrakt, rezümé; 3. ismertetés, recenzió; 4. esszé, értekező próza; 5. szakcikk, tanulmány; 6. lexikon, szótár; 7. ismeretterjesztő szöveg) közül melyiket olvasták már (adható válaszok: *igen*; *nem*; *nem tudom*). A 2. ábrán az látható, hogy hány *igen* válasz érkezett az egyes kategóriákra összesítve (a két vizsgált csoportban együttesen) és a hallgatók szakja szerinti bontásban.

2. ábra

A vizsgált tudományos szövegműfajok ismeretére vonatkozó igen válaszok aránya a pozitív válaszok alapján

Az ismeretterjesztő szövegek, a lexikonok és szótárak, a szakcikk és tanulmányok, valamint az esszé, értekező próza kategóriák esetén a résztvevők egyértelműen azt jelezték vissza, hogy ismerik és olvasták is ezeket a szövegtípusokat. A legismertebb szövegműfajok mindkét hallgatói csoportban a *lexikonok, szótárak* voltak (100% magyar szakos, 97,9% nem magyar szakos válaszadónál, összesítve 98,8%), majd az egyéb *ismeretterjesztő szövegek* (99% magyar szakos, 100% nem magyar szakos hallgatónál, összesítve 99,6%) – ennél a két kategóriánál mindössze négy nemleges válasz érkezett. A *szakcikk, tanulmányok* esetén, ahol az összesített eredmény 96% volt, már voltak eltérések a csoportok között: a megkérdezett magyar szakosok 98,1%-a ismerte a szövegtípust, a nem magyar szakosok között viszont csak 94,4% találkozott vele saját bevallása alapján. Az *esszé, értekező próza* kategória eredményei ismét hasonlóak voltak: 91,3% magyar szakos, 90,9% nem magyar szakos (összesítve: 91,1%).

Az *ismertetés, recenzió, az absztrakt, rezümé* és a *monográfia* műfajok kevésbé voltak ismertek a tesztet kitöltő hallgatók között az eredmények alapján. Az *ismertetés, recenzió* szövegműfajt a magyar szakosok

68,3%-a ismerte, a nem magyar szakosok körében ez az érték 58,7% volt (összesítve: 62,8%). Az *absztrakt, rezümé* esetén tovább nőtt a különbség a két vizsgált csoport között: a magyar szakosok 52,9%-os eredményével szemben a nem magyar szakosoknak csupán 37,8%-a ismerte ezt a szövegműfajt (összesítve: 44,1%). A legnagyobb eltérést a *monográfia* kategóriájában mértük: ezt a műfajt a magyar szakos válaszadók 62,5%-a ismerte, míg a nem magyar szakos válaszadóknak csak 38,5%-a, így a szövegműfaj ismertségének összesített eredménye 48,6%.

A szövegműfajok közül a Pearson-féle khi-négyzet-próba szerint egyedül a *monográfia* kategóriájában volt statisztikailag kimutatható különbség a két vizsgált csoport között, ennek alapján ezt a szövegműfajt a magyar szakos hallgatók szignifikánsan ($\chi^2(2) = 17,622$, $p < 0,001$) jobban ismerték. Emellett az *absztrakt, rezümé* típusnál tendenciaszerű különbség volt megfigyelhető: a magyaros képzést végzők körében magasabb volt ezek olvasottsága.

Az *ismertetés, recenzió*; az *absztrakt, rezümé* és a *monográfia* szövegműfajok esetén tapasztalható eltérések részletesebb vizsgálatához a 2. táblázat közli a további válaszok bontását.

2. táblázat

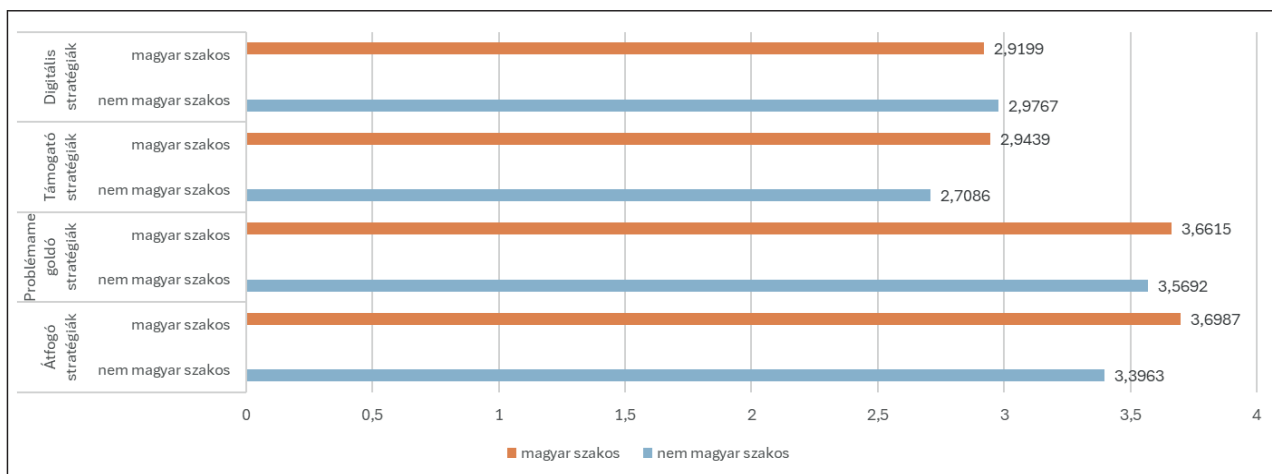
Az ismertetés, recenzió, az absztrakt, rezümé és a monográfia szövegműfajok ismeretére adott válaszok

	Magyar szakos hallgatók			Nem magyar szakos hallgatók		
	Olvasott	Nem olvasott	Nem tudom	Olvasott	Nem olvasott	Nem tudom
Ismertetés, recenzió	68,3%	14,4%	17,3%	58,7%	16,8%	24,5%
Absztrakt, rezümé	52,9%	22,1%	25%	37,8%	32,2%	30,1%
Monográfia	62,5%	24%	13,5%	38,5%	27,3%	34,3%

Az *ismertetés, recenzió* szövegműfaj esetében a *Válassza ki, milyen műfajokat olvasott már az alábbiak közül?* kérdésre adott *nem* válaszok aránya mindkét vizsgált csoportban hasonlóan alakult (magyar szakosok: 14,4%, nem magyar szakosok: 16,8%). A bizonytalan (*nem tudom*) válaszok száma meghaladja a *nem* válaszok számát az *ismertetés* és a *recenzió* esetében (magyar szakosok: 17,3%; nem magyar szakosok: 24,5%), ami azt jelenti, hogy a hallgatók inkább vagy biztosak voltak abban, hogy olvastak már ilyen szöveget, vagy nem tudták azonosítani a szövegműfajt, ezért inkább a *nem tudom* választ jelölték a *nem* helyett. A legnagyobb bizonytalanságot az *absztrakt, rezümé* kategóriánál jelezték a hallgatók: itt a magyar szakos hallgatóknak összesen 47,1%-a jelölte azt, hogy nem olvasott, vagy nem biztos benne, hogy olvasott ilyen típusú szövegműfajt. A nem magyar szakosoknál ugyanez az arány 62,2% volt. A *monográfia* esetében adódott a legnagyobb különbség a két vizsgált csoport között a szövegműfaj ismeretében (az *igen* válaszok aránya a magyar szakos hallgatóknál: 62,5%, a nem magyar szakos hallgatóknál: 38,5%). A magyar szakos hallgatók kisebb százalékban voltak bizonytalanok a tudásukban a *monográfiával* kapcsolatban (*nem tudom* válaszok aránya: 13,5%), mint a nem magyar szakos hallgatók (*nem tudom* válaszok aránya: 34,3%).

Az olvasási stratégiák alkalmazása

Az olvasási stratégiák vizsgálatához a MARS-R kérdőív magyar adaptációját alkalmaztuk a tudományos szövegek olvasására jellemző olvasási stratégiákra vonatkoztatva, ennek megfelelően kellett a résztvevőknek Likert-skálán megjelölniük, hogy mennyire jellemző rájuk az adott állítás (1 = egyáltalán nem, 5 = teljes mértékben) (Tary–Molnár 2022). Az összesített százalékos eredmények a 3. ábrán láthatók a stratégiák és a vizsgált csoportok (magyar szakos, illetve nem magyar szakos hallgatók) szerinti bontásban.

3. ábra

Az olvasási stratégiák használata a részt vevő hallgatók válaszai alapján

A digitális stratégiákon kívül mindhárom esetben magasabbak voltak a magyar szakos hallgatók eredményei a nem magyar szakos kitöltőkhöz képest. Az átfogó stratégiák esetében a magyar szakosok válaszainak átlaga 3,69-os, a nem magyar szakosok visszajelzése 3,39-es eredményt adtak. Ennél is közelebbi eredménye lett a problémamegoldó stratégiákra adott válaszoknak: 3,66-os az átlag a magyar szakosok és 3,56-os a nem magyar szakosok körében. A támogató stratégiák összességében kisebb pontszámot kaptak, de az eltérés itt is hasonló mértékű az átlagértékek között: 2,94 a 2,7-del szemben a magyar szakosok javára. A digitális stratégiák használatát a nem magyar szakosok némileg gyakrabban jelölték (2,97), mint a magyar szakosok (2,91). A digitális stratégiák alkalmazásához kapcsolódó eredményeket a 3. táblázat külön is szemlélteti.

3. táblázat

A digitális stratégiához kötött állításokra adott válaszok átlagai szakos bontásban

	Magyar szakos hallgatók	Nem magyar szakos hallgatók	Összesített átlag
Az online információkeresés során több szöveg között navigálok.	4,08	3,80	3,92
Digitális felületen előnyben részesítem a multimédiás anyagokat (például videó, podcast) a szövegeshez képest.	2,59	2,87	2,75
Használok a mesterséges intelligenciát szövegek feldolgozásához, értelmezéséhez (például ChatGPT, Gemini).	2,10	2,25	2,19

A válaszok alapján a hallgatók elsősorban a több szöveg közötti navigálásban rendelkeznek nagyobb tapasztalattal: ez kapta a legmagasabb pontszámot mindkét vizsgált csoportban. Ezen belül a magyar szakosok vallják magukat gyakorlottabbnak (4,08 a 3,8-del szemben). A két másik állításra a nem magyar szakosok magasabb pontot adtak: a multimédiás anyagok előnyben részesítése esetében 2,87 a magyar szakosok 2,59-os átlagával szemben, a mesterséges intelligencia használatával kapcsolatban pedig 2,25 a 2,1-des átlaggal szemben. Az érintett digitális témaköröket a két hallgatói csoport ugyanúgy rangsorolta: a több szöveg közötti navigálás a leggyakoribb, ezt követi a multimédiás anyagok előnyben részesítése, majd a legkisebb pontszámot a mesterséges intelligencia használata kapta.

Bár mind a négy stratégiacsoport megjelent mindkét hallgatói csoport esetében, a kétmintás *t*-próba alapján a stratégiák között különbségek voltak megfigyelhetők. Az átfogó és a támogató stratégiák vonatkozásában a magyar szakos hallgatók szignifikánsan gyakoribb használatot mutattak (átfogó stratégiák: magyar szakosok:

3,7, nem magyar szakosok: 3,4; $t(245) = -3,661$; $p < 0,001$; támogató stratégiák: magyar szakosok: 2,94, nem magyar szakosok: 2,71; $t(245) = -2,624$; $p = 0,009$). A problémamegoldó és a digitális stratégiák alkalmazásában azonban nem volt kimutatható különbség a csoportok között.

Következtetések és összegzés

A tudományos szövegek feldolgozásának hatékonysága, a különböző olvasási stratégiák alkalmazása szoros összefüggést mutat a tanulmányi eredményességgel (Hódi–Tóth 2019; Habók et al. 2023). A hallgatók szövegértési kompetenciájának a fejlesztése ezért nagymértékben hozzájárulhat ahhoz, hogy hatékonyabban tudjanak tanulni. A jelen tanulmányban bemutatott vizsgálat egy online kompetenciamérő eszközzel (Murányi et al. 2025) vizsgálta a tanulmányaik elején járó magyar és nem magyar szakos egyetemi hallgatók tudományosság-olvasási szokásait. A kutatás azt elemzi, hogy milyen gyakran, milyen felületen, milyen szövegműfajokat olvasnak a hallgatók, és milyen olvasási stratégiákat alkalmaznak.

Az első kutatási kérdés a hallgatók olvasási szokásaira fókuszált: *Milyen gyakran, milyen felületen és milyen típusú tudományos szövegműfajokat olvasnak az egyetemisták? Kimutatható-e különbség ebben a magyar szakos és a nem magyar szakos hallgatók olvasási szokásai között?* Az eredmények alapján elmondható, hogy a vizsgálatban részt vevő egyetemisták összességében közepes gyakorisággal olvasnak szakmai szövegeket, és a magyar szakos hallgatók többet olvasnak, mint a nem magyar szakos hallgatók. Az olvasási szokásokkal kapcsolatos eredmények alapvetően összhangban állnak a hazai mérések eredményeivel, miszerint a hallgatók rendszeresen olvasnak (Nagy 1998; Kóródi–Herczegh 2006; Kolbach 2018; Hódi–Tóth 2019). Az adatok azonban a jelen felmérésben is mutattak különbségeket a tanult szakok szerint (Kolbach 2018). A rendszeres, de kimondottan gyakorinak nem mondható olvasási tevékenység, valamint a különbségek a hallgatók szakja szerint azt jelzik, hogy érdemes még inkább hozzáférhetővé tenni a tudományos szövegeket a digitális felületeken. A vizsgálat eredményei alapján elmondható, akárcsak a korábbi mérésekben (Németh 2013; Habók et al. 2023), hogy a hallgatók a digitális felületeket részesítik előnyben, amikor szakirodalmat olvasnak, ezért a szakirodalmi szövegek olvasását is digitális felületen érdemes fejleszteni.

Az eredmények alapján a vizsgálatban részt vevő egyetemisták legalább a felismerés szintjén tisztában vannak a tudományos szövegműfajok többségével. A szövegműfajok között voltak egyértelműen ismert műfajok (*lexikonok, szótárak; egyéb ismeretterjesztő szövegek*), volt azonban olyan szövegműfaj is (*monográfia*), amelyet a magyar szakosok ismertek jobban. A *lexikonok, szótárak*, valamint az *egyéb ismeretterjesztő szövegek* (például blogbejegyzések) esetében látott magasabb ismertségi aránynak az is lehet az oka, hogy a középiskolai tanulmányok során is aktívan találkoztak velük a hallgatók. Az *absztrakt, rezümé* és az *ismertetés, recenzió* szövegtípusok esetén jelölték a hallgatók a legtöbbször a *nem tudom, hogy olvastam-e már* választ. A válasz hátterében egyrészt a szövegtípus elnevezése állhat (Balogh-Molnár 2026), másrészt az a tény, hogy ezek azok a szövegműfajok, amelyek kimondottan tudományos folyóiratokban és konferenciakiadványokban jelennek meg. Mivel a tanulmányaik kezdetén jellemzően kézikönyvekkel találkoznak a hallgatók, és többségüknek nincs még konferenciával kapcsolatos tapasztalata, ezért ezeknek a szövegműfajoknak a megismerése kiemelten fontos az egyetemi tanulmányaik alatt.

A második kutatási kérdés a következő volt: *Milyen gyakran alkalmazzák a hallgatók az egyes olvasási stratégiákat? Van-e különbség az egyes olvasási stratégiák használatának gyakoriságában a magyar szakos és a nem magyar szakos hallgatói csoport között?* Az olvasási stratégiák vizsgálatával kapcsolatban kijelenthető, hogy mind a négy stratégiacsoport műveleteit alkalmazzák mindkét hallgatói csoportban. Az átfogó és a támogató stratégiák esetében a magyar szakos hallgatók szignifikánsan gyakoribb használatot mutattak, a problémamegoldó és a digitális stratégiák alkalmazásában azonban nem volt kimutatható különbség a csoportok között. Fontos megjegyezni, hogy a hallgatók a tudományos szövegek olvasása során

inkább az átfogó és a problémamegoldó stratégiákat alkalmazzák a támogató helyett, amely magasabb szintű stratégiahasználatra utal (Tary-Molnár 2022). Az eredmények szerint azonban egyik stratégiatípus alkalmazása sem éri el a 4-es átlagot, ez azt jelezheti, hogy nem kellően gyakori és tudatos a használatuk, vagyis szükség lehet a fejlődésre és a fejlesztésre.

A kutatás egyik korlátját az jelentette, hogy az öt modulból álló mérőeszköz kitöltése összesen 180 percet vesz igénybe, ezért az adatfelvétel két héten keresztül, online formában zajlott. A hallgatók a kérdőíveket és a tesztekot otthoni környezetben, közvetlen oktatói felügyelet nélkül töltötték ki, ez nem támogatta a kitöltési körülmények standardizálását. Ennek következtében a környezeti tényezők, technikai problémák, a motivációs különbségek befolyásolhatták az eredmények összehasonlíthatóságát. Továbbá a kutatás eredményeinek általánosíthatóságát korlátozza, hogy az adatfelvétel kizárólag bölcsészettudományi szakos hallgatók körében történt, így a kapott eredmények nem tükrözik az egyetem más karain vagy képzési területein tanuló hallgatók jellemzőit. A kutatás keresztmetszeti jellegéből fakadóan az eredmények egy adott hallgatói kör adott pillanatban nyújtott teljesítményéről számolnak be, nem teszik lehetővé a változás nyomon követését.

A kutatás eredményeiből összességében arra lehet következtetni, hogy mind a gyakoriság, mind a szövegműfajok, mind a stratégiák hatékony alkalmazása területén érdemes támogatást nyújtani az egyetemi hallgatók számára. Ahogyan a hazai és a nemzetközi mérések és fejlesztések is bizonyítják, a tudományos szövegek feldolgozása nem készség szintű az egyetemre belépő hallgatók esetében, ezért tudatos, folyamatos és explicit fejlesztésre van szükség (Bharuthram 2017; Tary-Molnár 2022; Bergman 2024). A svéd és a dél-afrikai fejlesztési modellek nagy hangsúlyt fektetnek a fejlesztésben a közösségi tanulásra, amely növelheti a hallgatók önbizalmát, és segítheti a beilleszkedésüket a tudományos diskurzusba (Bharuthram 2017; Bergman 2024). Számos jógyakorlat azt is kiemeli, hogy a tudományos szövegek olvasásértésének a fejlesztése nem választható el az adott szakterülettől. A fejlesztési folyamat hangsúlyos elemeként tartják számon a folyamatos visszajelzést és az egyértelmű értékelési szempontokat (Hermida 2009; Bharuthram-Clarence 2015; Goldman et al. 2016; Rhead 2019).

A bemutatott eredményeket felhasználva és kiegészítve az online kompetenciamérés további adataival a *Nyelvhasználat felsőfokon* ernyőprojekt munkatársai egy olyan online e-learning kurzust állítottak össze, amelynek célja a hallgatók tudományos szövegekre vonatkozó olvasásértésének és szövegalkotásának a fejlesztése (Murányi et al. 2025; Farkas et al. 2026). A kutatás eredményei mellett a nemzetközi jógyakorlatok áttekintése is arra ösztönözte a kurzus kidolgozóit, hogy adaptív tanulási útvonalak mentén támogassák a hallgatók egyéni fejlődését, de közben különböző gyakorlatípusokkal a közösségi tanulást is lehetővé tegyék. Az e-learning kurzusban a folyamatos facilitatori jelenlét és az értékelőtáblákkal ellátott feladatok átlátható és egyértelmű értékelést tesznek lehetővé. A kurzus elsősorban bölcsészhallgatók számára készült, de felépítése és feladattípusai más szakos hallgatók számára is adaptálhatók.

Bár a vizsgálat nem reprezentatív, egy adott egyetemen egy teljes konkrét évfolyam hallgatóinak a tudományos szövegek olvasásával kapcsolatos szokásait mérte fel nagy mintán. Ennek megfelelően kijelenthető, hogy a 2024/2025-ös tanévben a tanulmányaik elején járó hallgatók többsége rendszeresen olvas tudományos szövegeket, a digitális felületet részesíti előnyben olvasáskor, számos szövegműfajt ismer, és több olvasási stratégiát is alkalmaz. Az eredmények azonban azt is tükrözik, hogy mind az olvasás gyakoriságának a növelése, mind a szövegműfajok ismerete és az olvasási stratégiák hatékony alkalmazása terén is van lehetőség a fejlődésre. A jelen tanulmány a kompetenciamérésre kidolgozott online mérőeszköz első modulját dolgozta fel. A helyesírási, a szövegértési és szövegalkotási képesség, valamint a digitális tananyagok feldolgozásának eredményességét vizsgáló modulok elméleti háttérének, módszerének és eredményeinek a bemutatása további tanulmányok tárgyát képezik. Célunk, hogy ne csak az egyes modulokat elemezzük, hanem feltárjuk a modulok közötti összefüggéseket, hogy minél teljesebb képet lehessen kapni arról, hogyan befolyásolják az olvasási szokások és stratégiák a helyesírási, a szövegértési és a szövegalkotási képességet.

A tanulmány a 2022–1.1.1-KK-202200003 számú projekt keretében a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a 2022-1.1.1.-KK-2022 pályázati program finanszírozásában valósult meg. Deme Andrea munkáját a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatta.

Irodalom

- Balogh-Molnár Andrea 2026. Tanítás és támogatás az Anyanyelv-pedagógia folyóirattal. In: Csapodi Csaba – Gonda Zsuzsa – Antal M. Gergely (szerk.) *Diszciplínák tanítása – a tanítás diszciplínái 12. Tanulmányok a Gyakorlatok a tanárképzésben című konferenciáról*. ELTE. Budapest. (Megjelenés alatt.)
- Bergman, Lotta 2024. Students' reading in higher education: Challenges and ways forward. *Journal of Adolescent & Adult Literacy* 67: 414–423. <https://doi.org/10.1002/jaal.1346>
- Bharuthram, Sharita 2017. The reading habits and practices of undergraduate students at a higher education institution in South Africa: a case study. *The Independent Journal of Teaching and Learning* 12(1): 50–62. <https://journals.co.za/doi/10.10520/EJC-77dc5a5d0> (2026. március 24.)
- Bharuthram, Sharita – Clarence, Sherran 2015. Teaching academic reading as a disciplinary knowledge practice in higher education. *South African Journal of Higher Education* 29(2): 42–55. <https://works.hcommons.org/records/47cwk-a8r96> (2026. március 24.)
- Csikós Csaba 2007. *Metakogníció: a tudásra vonatkozó tudás pedagógiája*. Műszaki Könyvkiadó. Budapest.
- Farkas Tamás – Hrenek Éva – Laczkó Krisztina – Slíz Mariann – Terbe Erika – P. Tóth Teodóra – Szabó T. Annamária Ulla 2026. A tudományosírás-készség mérési és fejlesztési lehetőségei a felsőoktatásban. Egy kutatási-fejlesztési projekt bemutatása. *Acta Universitatis de Carolo Eszterhazy Nominatae. Sectio Linguistica Hungarica*. (Megjelenés alatt.)
- Gee, James Paul 1998. What is literacy? In: Zamel, Vivian – Spack, Ruth (eds.) *Negotiating academic literacies: Teaching and learning across languages and cultures*. Psychology Press. Oxford. 51–59.
- Goldman, Susan R. – Britt, M. Anne – Brown, Willard – Cribb, Gayle – George, MariAnne – Greenleaf, Cynthia – Lee, Carol D. – Shanahan, Cynthia – Project READI. 2016. Disciplinary Literacies and Learning to Read for Understanding: A Conceptual Framework for Disciplinary Literacy. *Educational Psychologist* 51(2): 219–246. <https://doi.org/10.1080/00461520.2016.1168741>
- Gonda Zsuzsa 2015. *Digitális szövegek olvasásának típusai és stratégiái*. Bölcsészet- és Művészetpedagógiai Kiadványok 7. Eötvös Loránd Tudományegyetem. Budapest.
- Gonda Zsuzsa – Csiszér Kata – Gráf-Szabó Veronika – Szabó T. Annamária Ulla 2025. Nyelvhasználat felsőfokon. Egy kutatási-fejlesztési projekt célkitűzései. *Anyanyelv-pedagógia* 18(2): 94–100. <https://doi.org/10.21030/anyp.2025.2.11>
- Habók Anita – Magyar Andrea – Molnár Gyöngyvér 2023. A tanulási stratégiák és az online olvasási stratégiák hatása a felsőoktatási tanulmányokat kezdő diákok szövegértésfejlettségére. In: Gordon Györi János – Bajzáth Angéla (szerk.) *Új kutatások a neveléstudományokban 2023. Elkötelezettség és rugalmasság: a neveléstudomány útjai az átalakuló világban*. ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar – MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság. Budapest. 217–226. <https://publicatio.bibl.u-szeged.hu/35153/1/ONKtanulmany.pdf> (2026. március 24.)
- Hermida, Julian 2009. The Importance of Teaching Academic Reading Skills In First-Year University Courses. *The International Journal of Research and Review* 3: 20–30.
- Hódi Ágnes – Tóth Edit 2019. Elsőéves egyetemi hallgatók szövegértés-fejlettsége és olvasási attitűdjei. *Iskolakultúra* 29(1): 55–67. <https://doi.org/10.14232/ISKKULT.2019.1.55>
- Kolbach Bettina 2018. Egyetemisták olvasási és könyvtárhasználati szokásai a Pécsi Tudományegyetemen. *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* 27(3): 32–48. https://epa.oszk.hu/01300/01367/00300/pdf/EPA01367_3K_2018_03_032-048.pdf (2026. március 24.)

- Kóródi Márta – Herczegh Judit 2006. Egyetemi és főiskolai hallgatók olvasásszociológiai vizsgálata három felsőoktatási intézményben. *Educatio* 15(2): 406–416. <http://folyoiratok.ofi.hu/educatio/egyetemi-es-foiskolai-hallgatok-olasasszociologiai-vizsgalataharom-felsooktatasi> (2026. március 24.)
- Murányi Sarolta – Deme Andrea – Gonda Zsuzsa 2025. A tudományos szövegek olvasásértésének mérése egyetemista hallgatók körében – egy digitális mérőeszköz kidolgozása. *Új Pedagógiai Szemle* 9–10: 15–30. <https://doi.org/10.71157/upsz.2025.09-10.02>
- Nagy Attila 1998. Diplomagyár és/vagy értelmiségi képzés. Főiskolai és egyetemi hallgatók olvasási kultúrája, könyvtárhasználati szokásai. *Könyvtári Figyelő* 3–4: 432–443. http://epa.oszk.hu/00100/00143/00027/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_1998_3-4_432-443.pdf (2026. március 24.)
- Németh Nóra Veronika 2013. Olvasni jó? Egyetemi hallgatók viszonya az olvasáshoz. *Metszetek* 2(4): 33–53. <https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/bd8458df-bab0-4188-9ff1-82acdd1b344e/content> (2026. március 24.)
- Pereszlényi, Anna 2023. First-year English majors' reading habits, reading skills and strategies from EFL and English literature tutors' perspective: An interview study. *Hungarian Educational Research Journal* 13(2): 245–261. <https://doi.org/10.1556/063.2022.00158>
- Rhead, Angela 2019. The trouble with academic reading: Exposing hidden threshold concepts through academic reading retreats. *Journal of Learning Development in Higher Education* 15. <https://doi.org/10.47408/jldhe.v0i15.502>
- Steklács János 2013. *Olvasási stratégiák tanítása, tanulása és az olvasásra vonatkozó meggyőződés*. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. Budapest.
- Tary Blanka – Molnár Edit Katalin 2022. A MARSI-R kérdőív magyar adaptációja – olvasási stratégiák vizsgálata anya- és idegen nyelven egyetemi hallgatók körében. *Iskolakultúra* 32(5): 57–75. <https://doi.org/10.14232/ISKKULT.2022.5.57>
- Tary Blanka – Fejes József Balázs – Hódi Ágnes – Szenczi-Velkey Beáta – Vigh Tibor 2022. Javaslatok a szövegértés tantárgyakba ágyazott fejlesztéséhez – az olvasási stratégiák tanítása I. *Anyanyelv-pedagógia*, 15(4): 62–83. <https://doi.org/10.21030/anyp.2022.4.1>

Andrea Balogh-Molnár – Zsuzsa Gonda – Andrea Deme – Sarolta Murányi

University students' habits and strategies for reading academic texts

Reading and learning are closely interconnected not only in primary and secondary education but also in higher education, as university students acquire a substantial portion of information through the processing of academic texts. Academic success in higher education largely depends on students' reading habits related to scholarly texts, as well as on the conscious and reflective application of reading strategies during text processing. The aim of the present study is to explore university students' reading habits and strategies when engaging with academic texts, with particular attention to differences between students majoring in Hungarian studies and in other disciplines. The research was conducted through an online questionnaire survey, which forms part of an online competency assessment tool developed within the framework of the 'Advanced Language Use' (Nyelvhasználat Felsőfokon) umbrella project. The study examined the frequency with which students read academic texts, the types of academic genres they are familiar with, the platforms they typically use for reading, and the strategies they use when processing academic texts, including global, problem-solving, support, and digital strategies. A total of 247 university students participated in the study. The results indicate that university students regularly engage with academic texts; however, not all genres are equally familiar to them. The data also show a clear preference for reading texts in digital formats. The most notable differences between Hungarian and non-Hungarian language students were observed in the use of reading strategies:

students with Hungarian studies demonstrated more frequent and more conscious use of strategies across several domains. The findings provide a more detailed understanding of the characteristics of early-stage university students' academic reading practices. Furthermore, the results underline the importance of developing reading comprehension—particularly discipline-specific academic literacy—in higher education, an area that is often neglected in instructional practice.

Kulcsszók: felsőoktatás-pedagógia, szövegértés, olvasási stratégia, tudományos szöveg, egyetemi hallgatók

Keywords: higher education pedagogy, reading comprehension, reading strategy, academic text, university student

Szerzői nyilatkozat a mesterséges intelligencia használatáról

A cikk elkészítéséhez a következő célokra használtunk MI-eszközt (Microsoft 365 Copilot, bizchat.20260823.53.1): szakirodalom összegyűjtése humán ellenőrzéssel. A cikkben leírt kutatáshoz nem használtunk MI-eszközt.

Szerkesztőségi összeférhetlenségi nyilatkozat

Gonda Zsuzsa, a cikk egyik szerzője az *Anyanyelv-pedagógia* folyóirat rovatszerkesztője, a kézirat elbírásában, a bírálati és a szerkesztési folyamatban, valamint a döntéshozatalban azonban nem vett részt. A kézirat bírálatát és szerkesztését független bírálók és szerkesztők végezték, így összeférhetlenség nem áll fenn.

Az írás szerzőiről

Balogh-Molnár Andrea

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország

balogh.andrea[kukac]tkk.elte.hu

<https://orcid.org/0000-0002-0951-146X>

Gonda Zsuzsa

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország

gonda.zsuzsa[kukac]btk.elte.hu

<https://orcid.org/0000-0002-6387-6566>

Deme Andrea

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország; MTA–ELTE NYTK Lendület Neurofonetikai Kutatócsoport, Budapest, Magyarország; ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest, Magyarország

deme.andrea[kukac]btk.elte.hu

<https://orcid.org/0000-0001-5395-8309>

Murányi Sarolta

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország; MTA–ELTE NYTK Lendület Neurofonetikai Kutatócsoport, Budapest, Magyarország; ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest, Magyarország

muranyi.sarolta[kukac]btk.elte.hu

<https://orcid.org/0000-0002-6781-9462>

Copyright © 2026 Andrea Balogh-Molnár, Zsuzsa Gonda, Andrea Deme, Sarolta Murányi

This is an open-access article. This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).